

CONSUM RESPONSABLE

agendA21
Ajuntament d'Alboraya

Nº 2. Guies d'Educació Ambiental d'Alboraya

Consum responsable

Cap a una economia ambientalment respectuosa i
socialment justa!

ÍNDEX:

1. **Consum responsable... com a concepte**
2. **Consum responsable... no gastis més d'allò que és necessari**
3. **Consum responsable...si tens que gastar, pensa que...**
  - Criteris de compra
  - Criteris a valorar del producte
  - Criteris a valorar de l'empresa
4. **Consum responsable... on buscar possibles alternatives**
5. **Consum responsable... algunes iniciatives**
  - Comerç Just
  - Vacances Sostenibles
  - Banca Ètica
6. **Més recursos i bibliografia**

Consum responsable

Cap a una economia ambientalment respectuosa i socialment justa

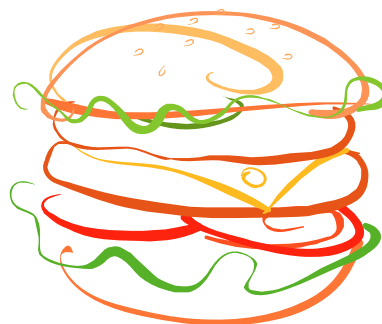
En aquesta guia trobareu informació i recursos per conèixer la importància que té el consum responsable per millorar les condicions ambientals i socials de la nostra societat.

1. Consum Responsable... ...com a concepte

Els consumidors tenim un paper fonamental en afavorir un model de producció més sostenible de béns i serveis. Cada vegada que escollim un producte estem ajudant econòmicament a l'activitat de l'empresa productora i potenciant les repercussions ambientals i socials que hi ha al darrera d'aquest producte.

El **consumidor responsable** és aquell que mitjançant l'acció de compra decideix recolzar empreses que tenen unes condicions laborals dels treballadors més justes i una producció més respectuosa amb l'entorn natural i social.

Però actuar responsablement no és una feina fàcil ja que en la major part dels casos no tenim informació sobre els productes i desconeixem si són o no una bona opció de compra responsable. A continuació es presenten alguns consells sobre què cal informar-se i com trobar solucions alternatives.

2. Consum Responsable...

No gastis més d'allò que és necessari

El consum responsable és una pràctica però també una filosofia de vida. No es basa únicament en estar informat sobre quin és el producte més responsable sinó també en esbrinar i seguir altres maneres de satisfer la nostra necessitat que no sigui comprant. Així doncs podem mirar de **reparar, reutilitzar, demanar en préstec, llogar, compartir, substituir, intercanviar** el producte o fins i tot preguntar-se si necessitem de veritat aquell producte i **reduir el nostre nivell de consum**.

Vegem-ne alguns exemples:

- ✓ **Reparar** els electrodomèstics i els mobles de la llar abans de comprar-ne uns de nous. *La fabricació d'un electrodomèstic té uns costos ambientals associats que si s'integressin en el preu real de l'aparell superarien en escreix el cost de reparació d'un que s'ha espatllat.*
- ✓ **Reutilitzar** les bosses de plàstic com a bosses per les escombraries, les aigües de la dutxa per al funcionament de la cisterna del vàter, l'energia del sol per escalfar l'aigua de la llar. *Substituir el paper de cuina per draps de roba o el film de plàstic per carmanyoles és una manera d'estalviar diners i recursos.*
- ✓ **Demanar en préstec** els llibres, diaris, revistes, pel·lícules, jocs, música a la biblioteca o a botigues especialitzades per aquesta finalitat. *Sabies que deixar de fabricar una tona de llibres estalvia la talla de 14 arbres?*
- ✓ **Llogar** aparells, equipaments que s'hagin d'utilitzar esporàdicament. *Llogar un autobús per a una excursió a la que no s'hi pugui arribar amb transport públic estalviarà l'emissió de molts kg de CO2.*
- ✓ **Compartir** les pertinences amb la família, els amics, la comunitat de veïns. *Saps què és el Banc del Temps Ciutadà de València? Una interessant iniciativa que es basa en intercanviar el teu temps per el d'un altre a base d'oferir unes activitats, tasques, serveis a canvi de rebre'n unes altres.*
- ✓ **Substituir** objectes, productes, serveis, hàbits per d'altres més econòmics o responsables que ens facin la mateixa funció. *Sabies que hi ha companyies de serveis que et donen l'opció d'enviar-te les factures per Internet per comptes de correu postal?*
- ✓ **Intercanviar** objectes, aparells, materials... que no necessitem per d'altres que sí ens facin un servei. *Cada vegada en més municipis es celebra el Sant Jordi Sostenible una nova modalitat que defuig de la compra i venda excessiva de llibres i es basa en el seu intercanvi. Estalviant diners i allargant la vida útil dels llibres.*

- ✓ Simplement, **no desitjar** productes que ens vénen com a noves necessitats però que realment són inventades. *Sabies que avui dia la vida d'un mòbil es calcula que és de només 2 anys? I que en molts casos el motiu ve donat pel desig del consumidor de tenir nous aparells més atractius i amb més prestacions?*

Altres idees per un estil de vida més responsable:

- ✓ **Reciclar** a casa i procurar incentivar el reciclatge a la feina. *Sabies que reciclar les llaunes d'alumini redueix en un 95% la contaminació atmosfèrica generada per la seva fabricació?*
- ✓ **Estalviar** recursos com l'aigua, energia i materials. *Instal·lar un dispositiu d'estalvi d'aigua a l'aixeta pot reduir fins un 50% el consum d'aigua.*
- ✓ **No embrutar ni contaminar** l'entorn des de dins ni fora de casa. *Sabies que un sol litre d'oli llençat pel clavegueram pot contaminar un milió de litres d'aigua potable?*
- ✓ **Cuidar** les pertinences de cadascú i fer-les durar el màxim. *Fer un manteniment continuat del mobiliari de la llar com les finestres o baranes permet que no es facin malbé i a la llarga permet estalviar diners i recursos i no haver-los de canviar per un de nous.*
- ✓ No llençar allò que encara es pugui **aprofitar**. *Existeix un mercat de segona mà que dona feina a moltes entitats sense ànim de lucre i que donen sortida a molts mobles, electrodomèstics, ordinadors, roba... que encara estan en bon estat.*
- ✓ **Participar** a les festes, activitats i entitats del teu barri. *Hi ha moltes maneres interessants d'ocupar el temps lliure que a més de satisfer-nos personalment contribueixen a millorar el nostre entorn social i ambiental.*
- ✓ Ser **crític** i **inconformista**. Estar **informat** i **actuar** per **reivindicar** el canvi.

3. Consum Responsable...

Si tens que gastar, pensa que...

L'impacte ambiental i social associat a un producte no només ve donat quan aquest es converteix en un residu i cal gestionar-lo. Sinó que durant el procés de fabricació i fins que arriba a l'estand de la botiga es donen un conjunt d'accions (extracció de les primeres matèries, transport, manufactura, distribució) que també ocasionen certes alteracions i afectacions en el medi natural i social. Pensem doncs que quant més allarguem la vida dels productes que posseïm, com més sostenibles siguin el tipus de material i les seves característiques i com més respectuoses i justes siguin les polítiques ambientals i laborals de les empreses que el produeixen, més gran serà la nostra contribució que fem cap a la millora del nostre entorn ambiental i social.

✓ Criteris de compra:

- Comprar només el que sigui necessari. És útil fer una llista de la compra.
- Triar els comerços tradicionals del teu barri. És una manera de reforçar el comerç local enfront les grans superfícies.
- Procurar que el cabàs de la compra s'ompli de productes de mida gran i a granel. Així evites emportar-te a casa envasos i embolcalls innecessaris.

✓ Criteris a valorar del producte

Característiques materials del producte:

- Si té materials reciclats, que necessiten menys consum de recursos naturals per la seva elaboració. Com el paper reciclat.
- Si té una mínima composició mixta de materials, que facilita el seu reciclatge.
- Si no conté substàncies contaminants pel medi i perilloses per la salut, sinó productes naturals i biodegradables. Pensem en productes de neteja respectuosos amb el medi ambient.
- Si no té embolcalls superflus de plàstic o cartró, que evita la generació de residus innecessaris. Aliments que es venen empaquetats amb porexpan.

Tipus de producte:

- Si disposa d'un certificat ambiental que acredita que ha seguit criteris ambientals en el procés de producció.
- Àngel Blau, Etiqueta ecològica de la UE...
- Si disposa d'un segell que acredita que és un producte de comerç just.
- Si disposa d'un certificat conforme procedeix de l'agricultura ecològica.
- Si és un producte local, que potencia l'economia propera i estalvia costos de transport.
- Si és un producte reutilitzat o de segona ma, que fa possible allargar la seva vida útil.
- Si certifica que és un producte eficient com l'etiqueta energètica de classe A.

✓ Criteris a valorar de l'empresa

Relació amb el medi ambient:

- Si gestiona correctament els seus residus.
- Si disposa d'un Sistema de Gestió Ambiental, una ISO o una EMAS, sistemes que planifiquen l'avaluació i millora del comportament ambiental de l'activitat empresarial.
- Si utilitza les Millors Tècniques Disponibles que són aquelles pràctiques més ambientalment respectuoses que l'empresa pot suportar econòmicament.
- Si utilitza tecnologies eficients i netes com les energies renovables.
- Si no experimenta amb animals, com el cas de moltes farmacèutiques.

Relació amb els treballadors:

- Si els seus treballadors disposen de condicions laborals dignes (es cobra per sobre del salari mínim, existeix una equitat salarial entre gèneres, no es permet l'explotació infantil).
- Si disposa d'una política compromesa de Responsabilitat Social Corporativa, que garanteix que l'empresa es preocupa de la repercussió ambiental i de les condicions laborals de l'activitat productiva dins i fora l'empresa.

Relació amb l'entorn social:

- Si fomenta el comerç local i els productes de proximitat i tradicionals, que afavoreixen l'economia i la consolidació del teixit productiu de barri.
- Si forma part de xarxes de compromís de ciutat o globals com l'Agenda 21, pactes de mobilitat... .
- Si treballa amb persones o col·labora en projectes de reinserció laboral.

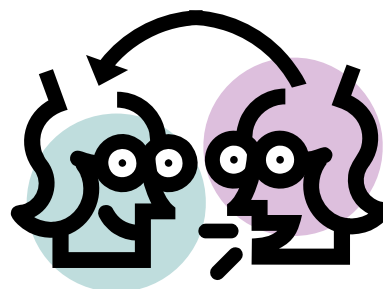
5. Consum Responsable...

On buscar possibles alternatives

Conscients dels diferents aspectes que cal prioritzar d'un producte, el segon pas a fer és informar-se de si allò que anem a comprar compleix les característiques esmentades. Però on cerquem la informació?

Vegem-ne alguns consells:

- **A l'envàs del producte:** l'etiqueta o les pròpies característiques del producte ens proporcionen un primer nivell d'informació suficient per orientar-nos en el moment de realitzar la compra.
- **A la botiga:** demanem a la botiga si tenen línies de productes més sostenibles als que acostumem a comprar. Existeixen també comerços especialitzats sobretot d'alimentació, però també serveis com tintoreries, cosmètica, restaurants, túnels de rentat, missatgeria, botigues de roba... que tenen una oferta de productes o serveis més responsables.
- **A l'empresa productora:** cercar informació de la pròpia empresa per saber sobre la relació que manté amb el medi ambient i la societat que l'envolta. A la pàgina web de l'empresa o bé trucant al telèfon del consumidor són els dos canals d'informació més directes.
- **A organitzacions de consum i altres:** organitzacions de defensa del consumidor i organitzacions sense ànim de lucre que treballen el tema del consum responsable realitzen estudis, informes, butlletins periòdics, xerrades amb informació interessant sobre les característiques de productes i empreses.
- **A fires especialitzades:** cada vegada són més el nombre de fires temàtiques que s'organitzen cada any a diferents pobles i ciutats sobre energies renovables, turisme responsable, agricultura ecològica, comerç just... . Aquestes fires concentren les últimes novetats del sector i són una gran font d'informació.

6. Consum Responsable...

Algunes iniciatives

Us presentem tres iniciatives de consum responsable que estan tenint un pes important en la nostra societat i s'estan consolidant com a formes alternatives a models de vida més convencionals:

- **Comerç Just:**

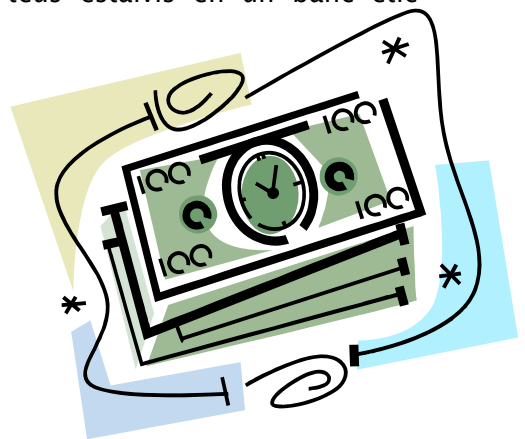
El comerç just ofereix productes que s'elaboren sota unes condicions de treball més justes pels productors i treballadors del Tercer Món. El comerç just assegura el dret a un salari digne, a la no explotació infantil, a la igualtat salarial entre gènere i al respecte amb l'entorn social i ambiental durant el procés de producció. Les botigues que promouen la venda de productes de comerç just (*veure el punt E*) s'han estès amb número i ofereixen productes cada vegada més variats, des del cafè i la xocolata fins a roba, artesanía i objectes de decoració.

- **Vacances sostenibles:**

El turisme solidari, el turisme just i el turisme rural són alternatives al turisme convencional que ofereixen viatges i estances en indrets que afavoreixen el respecte amb l'entorn natural i social que els envolta. Dóna un gir al turisme de massa i busca unes vacances diferents. Col·labora en projectes de cooperació o camps de treball per la restauració o conservació d'indrets. Allotjat en cases rurals o petits hostals de poble. Contacta amb agències de viatge que es moguin sota valors de sostenibilitat i solidaritat.

- **Banca ètica:**

Les organitzacions de finançament ètic financen a empreses i entitats o directament a projectes que tenen un impacte social i ambiental positiu. Alguns bancs convencionals també s'han apuntat a aquesta iniciativa i disposen de plans de finançament ètics o bé de productes d'inversió sostenibles o solidaris. Dipositant els teus estalvis en un banc ètic t'assegures de que aquests diners no s'usin per finançar empreses o projectes no ètics i contribueixes a un món millor.

5. MÉS RECURSOS I BIBLIOGRAFIA

Organitzacions de Consum i altres:

- Centre de Recerca i Informació en Consum publica la revista *Opcions* l'objectiu de la qual és oferir una eina útil per a la pràctica del consum conscient (consum responsable). www.opcions.org/online.html
- Apartat de Medi Ambient de l'Organització de Consumidors i Usuaris <http://www.ocu.org/map/show/169041/src/15581.htm>
- Oficina Municipal d'Informació al Consumidor (OMIC) d'Alboraya Cervantes, 15, 46120 ALBORAYA Telf: 96/186 87 77
- Associació Valenciana de Consumidors i Usuaris www.avacu.es Tel: 96-380 64 82

Fires de consum responsable:

- *Ecovalencia*: fira ecològica ambiental de València www.ecovalencia.org
- *Biocultura*: fira de les alternatives i el consum responsable www.biocultura.org
- *Turisme just*: fira de turisme just a València. Organitzat per Acsud València: www.acsur.org
- *Construmat*: fira de la construcció sostenible: www.construmat.com
- *Expo Zaragoza 2008*: expo mundial sobre la nova cultura de l'aigua: www.expozaragoza2008.es

Botigues de comerç just a la Comunitat Autònoma de València:

Intermón Oxfam
C/ Marques de Dos Aguas, 5
46002 VALENCIA
Tel: 902330331

Sodepaz
C/Carniceros 8
46.001 VALENCIA
Tel./fax: 963 91 76 94
www.sodepaz.org
valencia@sodepaz.org

La Tienda de Tot el Mon
Psje. Vicente Moliner, 4 bjo
46520 PUERTO DE SAGUNTO
Tel:96 2679026

www.la-tenda.org
correo@la-tenda.org

NU-KUA
C/ Quart, 20, baix.
46001 València
Tif. 963921767
nukuacomerciojusto@hotmail.com

La Pitera
Plaça Vannes, núm. 8, baix.
46003 València
Tel. 96 394 38 63
la-pitera@terra.es

Turisme sostenible:

- ✓ Directori d'associacions, institucions, projectes i esdeveniments de turisme sostenible i responsable. www.turismoresponsable.net
- ✓ Projecte promogut per la Diputació de Màlaga sobre turisme just, com una forma de produir que permet estendre els principis i criteris del comerç just a qualsevol modalitat turística. www.turismojusto.net
- ✓ Portal informatiu sobre notícies de turisme sostenible de la Fundació Entorno. www.turismosostenible.info
- ✓ Acció per un Turisme Responsable vol ser un àmbit de reflexió en el debat sobre la relació entre el turisme i el desenvolupament. www.turismo-responsable.org
- ✓ Portal de Turisme Rural Sostenible de la Fundació Ecoagroturismo. www.ecotur.es

Comerç Just:

- ✓ Coordinadora Estatal de Comerç Just. www.e-comerciojusto.org/es
- ✓ Intermón Oxfam és una ONG que treballa en projectes de desenvolupament, comerç just, emergències i campanyes. www.intermonoxfam.org
- ✓ Setem és una ONG que reivindica les desigualtats entre el Nord i el Sud a través del Comerç Just. www.setemcv.org
- ✓ Iniciativas de Economía Alternativa y Solidaria (IDEAS) és una organització de comerç just i economia solidària creada amb l'objectiu d'afavorir unes relacions comercials més justes i dignes i un consum responsable. www.ideas.coop

Finançament ètic:

- ✓ Xarxa valenciana per un finançament alternatiu conté informació sobre les diferents alternatives ètiques i solidàries d'estalvi, inversió, etc. www.enclau.org
- ✓ Triodos Banc finança empreses, organitzacions i projectes de valor afegit en l'àmbit social, ambiental i cultural. www.triodos.es
- ✓ Serveis Financers Ètics i Solidaris és una cooperativa de serveis que destina els recursos propis a donar préstecs a projectes d'economia social. www.coop57.coop
- ✓ Promotora social que utilitza el capital dels accionistes per crear empreses d'inserció laboral. www.iuna.org

Altres iniciatives:

- Xarxa Andalus de Consum Responsable: www.consumoresponsable.com
- Campanya Roba Neta: www.ropalimpia.org
- El Banc del Temps Ciutadà de València <http://www.bdtvalencia.org>
- Societat Espanyola d'Agricultura Ecològica: www.agroecologia.net
- Web de Medi Ambient d'Alboraya: <http://www.alboraya.org/Fulla/index.htm>
- Guies d'Educació Ambiental de l'Ajuntament de Barcelona: www.bcn.es/agenda21/pagines_noves/GuiesdEducacio.htm
- *50 coses senzilles que tu pots fer per salvar la terra.* 1989 Earth Works Group

Edita
Ajuntament d'Alboraya, 2008
Àrea de Medi Ambient

Coordinació
Amparo Monrós

Continguts i Redacció
Marta Kucharski (Delibera - Serveis de Participació Interactiva)

Edició en format digital